

Наукові перспективи
Видавнича група

ISSN (print) 2708-7530
DOI: 10.52058/2708-7530-2025-8(62)

НАУКОВІ ПЕРСПЕКТИВИ

СЕРІЯ: "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ", СЕРІЯ: "ПРАВО",
СЕРІЯ: "ЕКОНОМІКА", СЕРІЯ: "ПЕДАГОГІКА",
СЕРІЯ: "ПСИХОЛОГІЯ", СЕРІЯ: "МЕДИЦИНА"

ВІТАЄМО ВАС З ДНЕМ ЗНАНЬ!

ТА ПОЧАТКОМ
НОВОГО
НАВЧАЛЬНОГО РОКУ!

Випуск 8(62)
2025

Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління

Асоціація науковців України

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

Наукові перспективи

*(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)*

Випуск № 8(62) 2025

Київ – 2025

- Малімон В.І.** 1399
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ САМОТНОСТІ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ В ДОРОСЛОМУ ВІЦІ
- Мамічева О.В., Омельченко М.С., Омельченко О.В.** 1414
КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩИХ ЯКОСТЕЙ СПОРТИВНИХ ТРЕНЕРІВ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ
- Марченко О.Г., Шиліна А.А., Чепелєва Н.І.** 1426
ТЕОРЕТИКО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕТНІЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ ЯК ФАКТОРУ ПОДОЛАННЯ ДЕВІАНТНИХ ПРОЯВІВ У ЕТНОПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТАХ
- Мельник Н.І., Круглашов А.А., Хоменко-Семенова Л.О.** 1441
КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОМУ НАСИЛЬСТВУ В УКРАЇНІ ТА ШВЕЦІЇ: ЧАСТИНА 3
- Мілютіна К.Л.** 1459
МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ТА СУБ'ЄКТИВНОЇ УСПІШНОСТІ ОСОБИСТОСТІ
- Міщиха Л.П., Лещинська О.А., Климишин О.І., Матейко Н.М.** 1471
ДУХОВНО-ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ ВИТОКИ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ
- Панасенко Н.М., Войтович М.В.** 1483
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ СТРЕСОВИХ СТАНІВ ФАХІВЦІВ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВІЙНИ
- Подкоритова Л.О., Волошин В.М., Шкарлатюк К.І., Чиркова Т.С.** 1493
ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА БАТЬКАМ І МАТЕРЯМ ЗАГИБЛИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ
- Рижиков В.С.** 1506
ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПСИХОГРАМА АБІТУРІЄНТА ДО ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
- Рисинець Т.П., Лойко Л.С., Борейко Т.І., Бандурка Н.М.** 1513
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ Й ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КОНСТРУКТИВНОГО ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ У ЮНАКІВ
- Рисинець Т.П., Ужун Ю.О., Бенедіктова Н.В., Потоцька І.С.** 1528
РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ У РОЗВИТКУ ЦІНІСНО-МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ

УДК 159.923.3-057.875

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-8\(62\)-1528-1539](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-8(62)-1528-1539)

Рисинець Тетяна Петрівна доцент, кандидат психологічних наук з психології, завідувач кафедри педагогіки та психології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця, <https://orcid.org/0000-0001-5855-6106>

Ужун Юлія Олександрівна магістр психології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця, <https://orcid.org/0009-0004-9817-0418>

Бенедіктова Наталія Василівна магістр психології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця, <https://orcid.org/0009-0006-7182-3196>

Потоцька Ірина Сергіївна доцент, кандидат психологічних наук з психології, доцент кафедри педагогіки та психології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця, <https://orcid.org/0000-0001-7723-9587>

РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ У РОЗВИТКУ ЦІННІСНО-МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ

Анотація. Стаття присвячена систематизації та практичній інтеграції інструментів формування ціннісно-мотиваційної сфери (ЦМС) студентів-психологів у сучасних закладах вищої освіти (ЗВО) України. Предметом дослідження є психологічний тренінг і консультування як ключові засоби розвитку ЦМС, а також умови їхнього впровадження в освітній процес з урахуванням міжнародного досвіду. Показано, що ефективність цих інструментів забезпечується через підтримку базових психологічних потреб (автономії, компетентності та соціальної пов'язаності), підвищення смислової цінності навчальних завдань, орієнтацію на реалістичні очікування успіху й переорієнтацію студентів на цілі оволодіння знаннями. Сформована ціннісно-мотиваційна сфера виступає передумовою навчальної залученості, внутрішньої мотивації та становлення професійної ідентичності майбутніх фахівців. Теоретичною рамкою дослідження слугують три комплементарні підходи: теорія самовизначення, теорія очікування-цінності та теорія цілей досягнення.

Психологічний тренінг описаний як структурована програма визначеної інтенсивності, спрямована на відпрацювання академічних і соціально-емоційних навичок, рефлексію цінностей і зміну регуляції мотивації. Виділено чотири групи тренінгів: програми саморегуляції навчання; формати підтримки базових психологічних потреб і підвищення якості мотивації; модулі усвідомленості, стрес-менеджменту та розвитку резилієнтності; ціннісні вправи й професійно-рефлексивні компоненти. Психологічне консультування, на відміну від тренінгу, зорієнтоване на роботу з індивідуальними труднощами студентів і визначається як короткотривалий, структурований процес допомоги, спрямований на поліпшення психічного благополуччя, навчального функціонування та мотиваційних процесів.

У статті запропоновано поетапну модель розвитку ЦМС, що включає: короткі психоедукаційні модулі у базових курсах; семестрові тренінгові програми; доступне консультування (у тому числі дистанційне); рефлексивні та супервізійні групи; системний моніторинг результатів за психологічними й академічними показниками. У висновках окреслено напрямки подальших досліджень.

Ключові слова: ціннісно-мотиваційна сфера, студент, студент-психолог, психологічний тренінг, психологічне консультування, саморегуляція навчання, базові психологічні потреби, смислова залученість, професійна ідентичність, психологічні служби, заклади вищої освіти.

Rysynets Tetiana Petrivna Associate Professor, PhD in Psychology, Head of the Department of Pedagogy and Psychology, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya, <https://orcid.org/0000-0001-5855-6106>

Uzhun Yuliia Oleksandrivna Master of Psychology, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya, <https://orcid.org/0009-0004-9817-0418>

Benediktova Nataliia Vasylivna Master of Psychology, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya, <https://orcid.org/0009-0006-7182-3196>

Pototska Iryna Serhiivna Ph.D Candidate of Psychological Sciences, Associate professor of the Department of Pedagogy and Psychology, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya, <https://orcid.org/0000-0001-7723-9587>

THE ROLE OF PSYCHOLOGICAL TRAINING AND COUNSELING IN THE DEVELOPMENT OF THE VALUE-MOTIVATIONAL SPHERE OF STUDENT PSYCHOLOGISTS

Abstract. The article is devoted to the systematization and practical integration of tools for developing the value–motivational sphere (VMS) of psychology students in modern higher education institutions of Ukraine. The subject of the study is psychological training and counseling as key means of enhancing the VMS, as well as the conditions of their implementation in the educational process, taking into account international experience. It is shown that the effectiveness of these tools is ensured through the support of basic psychological needs (autonomy, competence, and relatedness), the enhancement of the meaningful value of academic tasks, the orientation toward realistic expectations of success, and the reorientation of students toward mastery goals. A well-formed value–motivational sphere is considered a prerequisite for academic engagement, intrinsic motivation, and the formation of professional identity among future specialists. The theoretical framework of the study is based on three complementary approaches: self-determination theory, expectancy–value theory, and achievement goal theory.

Psychological training is described as a structured program of defined intensity aimed at developing academic and socio-emotional skills, fostering reflection on values, and transforming motivational regulation. Four groups of trainings are identified: programs for self-regulation of learning; formats supporting basic psychological needs and improving the quality of motivation; modules of mindfulness, stress management, and resilience development; as well as value-oriented exercises and professional-reflective components. Psychological counseling, unlike training, is focused on addressing individual difficulties of students and is defined as a short-term, structured process of professional assistance aimed at improving mental well-being, academic functioning, and motivational processes.

The article proposes a step-by-step model of VMS development that includes: short psychoeducational modules within core courses; semester-long training programs; accessible counseling (including online formats); reflective and supervision groups; and systematic monitoring of results using psychological and academic indicators. The conclusions outline directions for further research.

Keywords: value-motivational sphere, student, student psychologist, psychological training, psychological counseling, self-regulation of learning, basic psychological needs, meaningful inclusion, professional identity, psychological services, higher education institutions.

Постановка проблеми. Ціннісно-мотиваційна сфера (ЦМС) студентів-психологів є тим «внутрішнім компасом», який визначає не лише їхню навчальну

успішність, а й готовність до майбутньої професійної діяльності. Вона включає усвідомлені особистісні цінності, систему мотивів навчання й саморозвитку, а також здатність інтегрувати ці орієнтири у власну професійну ідентичність. Дослідження свідчать, що студенти українських ЗВО нині навчаються в умовах підвищеного психоемоційного навантаження на фоні російсько-української війни, що корелюється зі зростанням тривоги, депресії, безсоння та симптомів ПТСР і, відповідно, ризиками для навчальної залученості та професійної мотивації. Для студентів-психологів це навантаження має подвійний ефект: з одного боку, вони є учасниками освітнього процесу з усіма його викликами, з іншого — готуються до професії, що передбачає високий рівень особистісної зрілості, етичної чутливості та внутрішньої узгодженості цінностей і мотивів. У цих умовах розвиток ціннісно-мотиваційної сфери студентів-психологів розглядається не лише як індивідуальна потреба, а як стратегічне завдання підготовки майбутніх фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений нами аналіз вітчизняних та міжнародних публікацій, пов'язаних із темою дослідження, свідчить, що в Україні проблеми формування ціннісно-мотиваційної сфери у студентів-психологів досліджували Т.І. Петрович [1], В.П. Кутішенко та співав. [2]. Дослідженням та описом інструментів впливу на формування ЦМС і її складових займалися Б.В. Прядка [3], М.В. Гриньова, М.М. Кононова [4]. Разом із тим доцільно спиратися на міжнародний досвід дослідження ціннісно-мотиваційної сфери через інструменти цілеспрямованого втручання такі як психологічний тренінг і консультування [5, 6, 7].

Попри значну кількість існуючих публікацій, ми відмічаємо ряд суттєвих прогалин в дослідженнях, такі як: брак рандомізованих контрольованих досліджень показників ЦМС саме у студентів-психологів, неузгодженість цих показників у дослідження різних авторів, варіативність параметрів інтенсивності програм і короткі періоди подальшого спостереження після завершення втручань. У цій статті ми зосереджуємося на систематизації та дослідженні шляхів практичної інтеграції інструментів формування ЦМС для студентів-психологів. Решту питань окреслюємо як напрями подальших досліджень.

Мета статті – систематизувати теоретичні підходи та результати раніше опублікованих емпіричних досліджень щодо ролі психологічного тренінгу й консультування у формуванні ціннісно-мотиваційної сфери студентів-психологів, а також запропонувати покрокову модель практичної інтеграції цих інструментів в українських ЗВО.

Виклад основного матеріалу.

У сучасних підходах формування ціннісно-мотиваційної сфери розглядається як процес, що поєднує підтримку базових психологічних потреб (автономія, компетентність, соціальна пов'язаність), розвиток саморегуляції

навчання та роботу з особистісними цінностями і смислами. Теоретичною рамкою нашого дослідження є сучасні теорії мотивації, такі як: теорія самовизначення Е.Л. Дечі, Р.М. Раян [8]; ситуативна теорія очікування-цінності (Дж.С. Еклз, А.Вігфілд) [9]; теорія цілей досягнення (Т. Урдана, А. Каплан) [10]. Теорія самовизначення показує, що середовища й практики, які підтримують автономію студента, сприяють переходу від зовнішньо зумовленої мотивації до більш автономних форм регуляції (у т.ч. саморегуляції) — ідентифікованої, інтегрованої та внутрішньої мотивації, що пов'язане зі стійкішою навчальною поведінкою та особистісним зростанням [8]. Ситуативна теорія очікування-цінності пояснює, як підвищення смислової цінності навчальних завдань і реалістичних очікувань успіху підсилює залученість і наполегливість у конкретних навчальних контекстах [9]. Теорія цілей досягнення стверджує, що орієнтація на цілі оволодіння пов'язана з глибшим опрацюванням матеріалу, кращою саморегуляцією та більшою витривалістю. Натомість фокус на демонстрації результату частіше веде до поверхневих стратегій і підвищеної тривожності [10]. Таким чином, створення навчального середовища, яке підкреслює особистий прогрес, дає змістовний зворотний зв'язок, дозволяє помилятися без покарання і підтримує автономію, сприяє формуванню та укріпленню ціннісно-мотиваційної сфери студентів. Особливу роль у цьому процесі відіграють психологічні тренінги та консультації (групові та індивідуальні).

Психологічний тренінг є інтерактивною формою навчання та роботи над собою, яка сприяє максимальному засвоєнню знань і пошуку нових, наперед не передбачених шляхів функціонування особистості. В ньому за допомогою взаємодії з іншими учасник вчиться адекватно сприймати себе, адаптуватися до умов соціуму та розвивати власний потенціал і здібності [11, С. 15-16]. Перевага психотренінгу полягає в можливості відпрацювати соціально-емоційні вміння у безпечному середовищі, отримати підтримку та зворотний зв'язок від однолітків [12, С. 32]. У статті під психологічним тренінгом ми розуміємо структуровану програму з визначеною інтенсивністю (тривалість, частота, кількість занять, контактні години), що спрямована на відпрацювання навичок, рефлексивну роботу з цінностями та цілеспрямоване поліпшення якості мотивації. До форматів, що безпосередньо відповідають цілям нашого дослідження, належать:

1. тренінги саморегуляції навчання (на теми: цілепокладання, планування, самомоніторингу, управління зусиллями тощо);
2. програми підтримки базових психологічних потреб і якості мотивації зі стилем викладання, що підтримує автономію;
3. програми розвитку усвідомленості (майндфулнес), резилієнтності та стрес-менеджменту;
4. ціннісні вправи і модулі професійної рефлексії (утвердження власних цінностей, формування «професійного Я», вирішення етичних дилем).

Тренінги саморегуляції навчання зазвичай включають модулі постановки навчальних і професійних цілей, планування й розподілу часу, опанування стратегій опрацювання матеріалу, моніторингу прогресу та підсумкової рефлексії. Узагальнення англомовних досліджень вибірок студентів показують стійкий позитивний вплив таких програм на метакогнітивні стратегії (вміння керувати власним мисленням під час навчального процесу), самоефективність, академічну успішність, а також на мотиваційні конструкти, зокрема на більш усвідомлені, стійкі внутрішні мотиви до навчання [5]. З погляду їх ролі у формування ціннісно-мотиваційної сфери студентів (у тому числі студентів-психологів), саме ці елементи сприяють перетворенню цінностей та професійних намірів на системні впорядковані дії – від щотижневого плану до підсумкової рефлексії, тим самим підвищуючи рівень смислової залученості у навчальну діяльність [4, 5].

Ще одним ефективним інструментом впливу на формування ціннісно-мотиваційної сфери особистості є програми підтримки базових психологічних потреб і якості мотивації. Це освітні програми і тренінги, в яких викладачі та тренери підтримують автономію студента у виборі способів та засобів навчання, розвивають відчуття компетентності, дають змістовний зворотний зв'язок, мінімізують контролюючий тон та створюють умови для безпечної групової взаємодії. Систематичні огляди в академічних вибірках фіксують суттєвий позитивний вплив подібних втручань на показники автономності мотивації та задоволення базових потреб, а відтак — на навчальну залученість і наполегливість [5].

Наступний пул інструментів – програми з елементами майндфулнес (тренування усвідомленості), стрес-менеджменту та розвитку резиліентності. Їх метою є психоемоційна стабілізація за рахунок розвитку навичок емоційної саморегуляції через поєднання коротких практик (дихання, зосередження уваги), роботу з автоматичними думками та прийняттям складних станів. За результатами досліджень на студентських вибірках, дані інструменти ефективно знижують тривогу, полегшують депресивні симптоми, підвищують суб'єктивне благополуччя досліджуваних [6]. Хоча первинна мета тут — саме психоемоційна стабілізація, автоматично через покращення емоційної регуляції зростає самоефективність, зменшується уникання складних завдань і підвищується готовність вкладатися у довгострокові цілі — тобто з'являються умови для більш узгодженої, внутрішньо мотивованої участі у навчанні [6].

Ціннісно-мотиваційна сфера майбутніх психологів повинна включати вимір професійної етики, розвиток емпатії, рефлексії та конгруентності «професійного Я» з особистими цінностями та ціннісними орієнтирами. Дослідження показують, що навіть декілька структурованих письмових вправ на прояснення ієрархії власних цінностей і їх зв'язку з обраною сферою навчання

здатні підвищувати смислову залученість, зменшувати відчуття відчуженості та підтримувати готовність студента продовжувати навчання з семестру в семестр, особливо у вразливих групах студентів [5, 6]. Для майбутніх психологів такі модулі доречно поєднувати з обговоренням етичних дилем, вправами на розвиток емпатії, роботу з особистими межами й становленням професійної ідентичності.

Психологічне консультування, на відміну від тренінгу, спрямоване не так на набуття нових навичок, як на роботу з індивідуальними труднощами (емоційними, когнітивними, поведінковими) у їх надбанні. Психологічне консультування у ЗВО — це зазвичай короткотривалий, структурований процес професійної допомоги (індивідуальної чи групової), спрямований на покращення психічного благополуччя, навчального функціонування та мотиваційних процесів здобувачів освіти [7]. У ньому використовують доказові методи (зокрема когнітивно-поведінкові, прийняття й відповідальності, мотиваційне інтерв'ю) та, за потреби, здійснюють перенаправлення до інших спеціалістів чи спеціалізованих сервісів. Відтак, консультування логічно доповнює тренінги, допомагаючи індивідуально узгодити цінності зі щоденними діями, знизити симптоматичний тиск від виконання завдань чи навчального процесу, підсилити ефективність навчальної діяльності.

Міжнародні огляди описують широкую палітру університетського консультування — індивідуальні та групові формати, очні та дистанційні зустрічі, а також структуровані онлайн-курси на основі когнітивно-поведінкових підходів [7]. Останні можуть виконувати стабілізаційну роль при симптомах тривоги чи депресії, зменшуючи їх та створюючи умови для подальшої роботи з цінностями і саморегуляцією. В цілому, ці результати підтверджують, що консультування є не лише засобом симптоматичної підтримки, а й каналом формування компонентів ціннісно-мотиваційної сфери через підвищення самоефективності, прояснення цілей, інтеграцію цінностей у рішення про навчання та професію [7]. У міжнародній практиці університетські консультаційні центри дедалі частіше працюють за «сходинковою» моделлю: поруч із індивідуальною та груповою терапією пропонують короткотривалі консультації, навчальні модулі, онлайн-ресурси та перенаправлення у разі складніших випадків. Типовий кадровий склад університетського консультаційного центру включає дипломованих психологів/психотерапевтів і соціальних працівників, а також інтернів та стажерів під супервізією. Багаторічні дані таких центрів фіксують наступні результати університетського консультування: зниження загальної психологічної напруги, поліпшення академічної успішності й навчального функціонування, а серед тих, хто розглядав можливість відрахування, близько 80% повідомляють, що консультування допомогло залишитися в університеті [7].

Запозичуючи міжнародний досвід, в українських ЗВО також активно розбудовують психологічні служби, що надають безоплатні для студентів індивідуальні та групові консультації, працюють у змішаних форматах (очно/онлайн), пропонують тренінги й просвітницькі заходи та проводять перенаправлення у разі складніших випадків. На офіційних ресурсах університетів регулярно звітують про роботу служб, тематичні програми та маршрутизацію, що відображає розширення спектра послуг у воєнний період. До прикладу у Львівському національному університеті імені Івана Франка психологічна служба офіційно надає індивідуальні консультації (у т. ч. з кризових станів і посттравматичних проявів), проводить психодіагностику, а також організовує регулярні групи підтримки, тренінги та «майстерню молодого психолога», що поєднує практикуми з професійної ідентичності та взаємопідтримки. Корисним доповненням до професійного консультування у ЗВО є студентські гуртки, клуби та ініціативи студентського самоврядування (групи психологічної підтримки, творчі й освітні майстерні, настановчі зустрічі «рівний рівному», волонтерські осередки). Зокрема, у Київському національному університеті імені Т.Г. Шевченка діє студентський чат емоційної підтримки «Helper Hub», що поєднує запис на консультації та психологічну підтримку в форматі «рівний-рівному» у телеграм-чаті студентів-добровольців. Такі ініціативи формують «пороговий» рівень контакту, підсилюють почуття приналежності та полегшують маршрутизацію до професійних послуг, що критично важливо в умовах підвищеного навантаження під час війни. Подібні проекти курують і супервізують досвідчені викладачі чи практики, а самі студенти набувають практичний досвід проведення тренінгів, групових занять, рефлексії ще в процесі навчання.

Усі ці приклади демонструють живі організаційні моделі й кадрові рішення (штатні психологи, залучення стажерів під супервізією, волонтерські ініціативи), що виконують роль «ближнього контексту» формування ціннісно-мотиваційної сфери майбутніх студентів. Вони забезпечують доступні канали індивідуальної й групової підтримки, сприяють забезпеченню базових психологічних потреб (автономія, компетентність, соціальна пов'язаність), створюють умови для цілей оволодіння та ціннісно-орієнтованих практик, що супроводжується більшою навчальною залученістю, кращими академічними показниками та тенденцією до продовження освіти у закладі. Для студентів-психологів такі формати створюють практичне поле для особистої рефлексії, формування етичної позиції та професійної ідентичності.

Таким чином, за підсумками проведеного дослідження з урахуванням міжнародного та вітчизняного досвіду, описаних вище механізмів, принципів та інструментів впливу, нами запропоновано Поетапну модель формування ціннісно-мотиваційної сфери студентів у ЗВО:

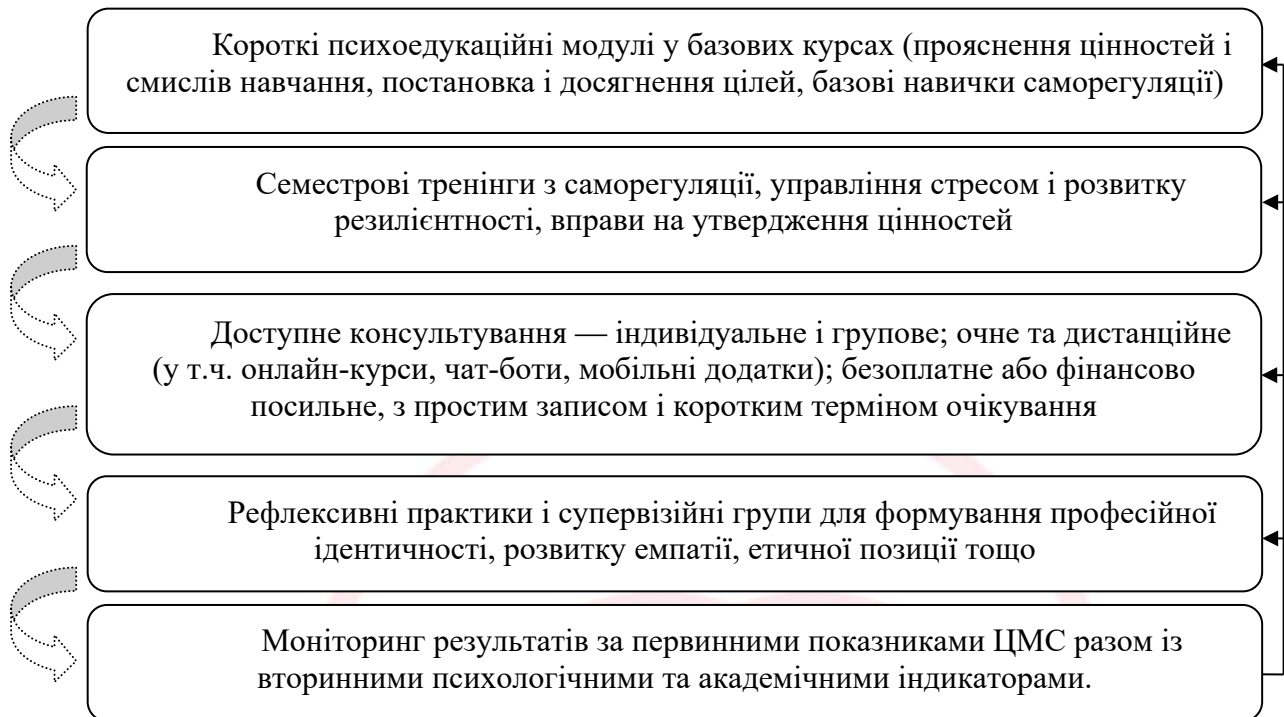

Рис.1. Поетапна модель формування ЦМС студентів у ЗВО

Дана модель спирається на систематичні огляди й емпіричні напрацювання в університетських вибірках і відповідає українській практиці поєднання очних і дистанційних форматів.

Висновки. Таким чином, ціннісно-мотиваційна сфера є визначальною детермінантою навчальної залученості, формування професійної ідентичності та емоційної витривалості студентів. Сформована й підтримувана ЦМС в умовах війни виконує захисну (буферну) функцію від впливу дистресу, надаючи сенс і напрям діяльності, переводячи тиск у керовані дії, підсилюючи самоефективність та соціальну опору, тим самим послаблюючи негативні наслідки підвищеного психоемоційного навантаження для навчання та загального благополуччя. Аналіз опублікованих емпіричних даних свідчить: цілеспрямовані освітні втручання — тренінги саморегуляції навчання, програми підтримки базових психологічних потреб зі стилем взаємодії, що підтримує автономію, ціннісні вправи та консультування — сприяють переходу до більш автономних форм мотивації, підвищують смислову включеність у навчання, самоефективність і академічні результати (ефекти відтворюються у міжнародних та українських вибірках). Для майбутніх психологів ці інструменти водночас виступають полем формування етичної чутливості, рефлексії та професійної ідентичності.

Узагальнивши механізми та умови ефективності, ми запропонували поетапну модель інтеграції інструментів формування ЦМС в освітній процес (див. Рис. 1): від коротких психоедукаційних модулів і семестрових тренінгів до

доступного консультування, рефлексивних практик/супервізії та системного моніторингу первинних показників ціннісно-мотиваційної сфери поряд із вторинними психологічними й академічними індикаторами. Організаційно доцільною є «сходінкова» логіка доступу, поєднання форматів і маршрутизація – її життєздатність підтверджують багаторічні мультисайтові дані університетських центрів. Разом з тим, реалізація моделі у ЗВО можлива лише з дотриманням національних нормативних засад: добровільності та поінформованої згоди, безпеки й конфіденційності, меж компетентності, фіксованих процедур і документування, а також інтеграції активностей у навчальні плани.

Водночас зберігаються прогалини, які обмежують масштабування практик: брак рандомізованих контрольованих досліджень саме зі студентами-психологами, нерегулярне включення первинних показників ціннісно-мотиваційної сфери до оцінювання, варіативність параметрів інтенсивності впливу та короткі періоди подальшого спостереження. Подальші дослідження доцільно спрямувати на випробування поетапної моделі у кількох університетах/факультетах психології (багатоцентричний дизайн), стандартизацію вимірювань (якість мотивації, задоволення базових психологічних потреб, смислова залученість, елементи професійної ідентичності), збільшення тривалості подальших спостережень та перевірку здатності показників відображати зміни, зумовлені воєнним контекстом.

Література:

1. Петрович, Т. І. Формування мотиваційної сфери студентів-психологів: кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 053 «Психологія» / Т. І. Петрович. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. – 39 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/7672>.
2. Кутішенко, В. П. Ціннісно-мотиваційний профіль студентів-психологів молодших курсів / В. П. Кутішенко, І. А. Власенко, Н. Д. Вінник // Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина». – 2023. – № 15(33). – С. 768–781. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15\(33\)-768-781](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15(33)-768-781).
3. Прядко, Б. В. Психологічний тренінг як засіб розвитку мотивації досягнення / Б. В. Прядко // Психологічні студії. – 2024. – № 2. – С. 108–113. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/psychology/article/view/1778/1667>.
4. Гриньова, М. В. Саморегуляція навчальної діяльності та професійний розвиток студентської молоді : монографія / М. В. Гриньова, М. М. Кононова. – Полтава : Астроя, 2021. – 384 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%93%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B0,%20%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>.
5. Theobald, M. Self-regulated learning training programs for university students : a meta-analysis / M. Theobald // Educational Research Review. – 2021. – Vol. 33. – P. 100390. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2021.100390>.

6. González-Martín, A. M. Mindfulness to improve mental health of university students : a systematic review and meta-analysis / A. M. González-Martín, L. D. Arias-Rojas, A. Roldán-Merino, E. Sola-Roca, J. M. De Pedro-Gómez // *Frontiers in Public Health*. – 2023. – Vol. 11. – Article 1085225. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1085225>.
7. Cerolini, S. Psychological counseling among university students : a systematic review / S. Cerolini, L. A. L. Jansen, A. Bizzarri, M. Rogante // *Behavioral Sciences*. – 2023. – Vol. 13(2). – Article 122. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.3390/bs13020122>.
8. Ryan, R. M. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being / R. M. Ryan, E. L. Deci // *American Psychologist*. – 2000. – Vol. 55(1). – P. 68–78. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>.
9. Eccles, J. S. From expectancy-value theory to situated expectancy-value theory : a developmental, social cognitive, and sociocultural perspective on motivation / J. S. Eccles, A. Wigfield // *Contemporary Educational Psychology*. – 2020. – Vol. 61. – Article 101859. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101859>.
10. Urdan, T. The origins, evolution, and future directions of achievement goal theory / T. Urdan, A. Kaplan // *Contemporary Educational Psychology*. – 2020. – Vol. 61. – Article 101862. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101862>.
11. Венгер, Г. С. Психологічний тренінг в роботі клінічного психолога : навчальний посібник / Г. С. Венгер. – Одеса : Університет Ушинського, 2025. – 250 с.
12. Рисинець, Т. П. Психологічне консультування та психотренінг як ефективний спосіб едукції підлітків із низьким рівнем емоційного інтелекту / Т. П. Рисинець, Є. О. Паращук, Д. С. Гринчук, І. С. Потоцька // *Гуманітарний форум*. – 2025. – Т. 3, № 2. – С. 30–35. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/hf-2025-3-2-30>.

References:

1. Petrovych, T.I. (2024). *Formuvannia motyvatsiinoi sfery studentiv-psykholohiv* [Formation of the motivational sphere of psychology students]. Lviv: Lviv State University of Internal Affairs Institutional Repository [in Ukrainian].
2. Kutishenko, V.P., Vlasenko, I.A., & Vinnyk, N.D. (2023). *Tsinnisno-motyvatsiinyi profil studentiv-psykholohiv molodshykh kursiv* [Value and motivational profile of junior psychology students]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky, Seriya «Psykhologhiia»* [in Ukrainian].
3. Priadko, B.V. (2024). *Psykholohichniy treninh yak zasib rozvytku motyvatsii dosiahnennia* [Psychological training as a means of developing achievement motivation] *Psykholohichni studii* [in Ukrainian].
4. Hrynova, M.V., & Kononova, M.M. (2021). *Samorehuliatsiia navchalnoi diialnosti ta profesiinyi rozvytok studentskoi molodi* [Self-regulation of educational activities and professional development of students]. *Astraia* [in Ukrainian].
5. Theobald, M. (2021). *Self-regulated learning training programs for university students: A meta-analysis*. *Educational Research Review*.
6. González-Martín, A.M., Arias-Rojas, L. D., Roldán-Merino, A., Sola-Roca, E., & De Pedro-Gómez, J.M. (2023). *Mindfulness to improve mental health of university students: A systematic review and meta-analysis*. *Frontiers in Public Health*.
7. Cerolini, S. (2023). *Psychological counseling among university students : a systematic review*. *Behavioral Sciences*.
8. Ryan, R.M., & Deci, E.L. (2000). *Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being*. *American Psychologist*.

9. Eccles, J.S., & Wigfield, A. (2020). *From expectancy-value theory to situated expectancy-value theory: A developmental, social cognitive, and sociocultural perspective on motivation*. Contemporary Educational Psychology.
10. Urdan, T., & Kaplan, A. (2020). *The origins, evolution, and future directions of achievement goal theory*. Contemporary Educational Psychology.
11. Venher, H.S. (2025). *Psykhologichnyi treninh v roboti klinichnoho psykhologa [Psychological training in the work of a clinical psychologist]*. Ushynsky University [in Ukrainian].
12. Rysinets, T.P., Parashchuk, Ye.O., Hrynychuk, D.S., & Pototska, I.S. (2025). *Psykhologichne konsultuvannya ta psykhotreninh yak efektyvnyi sposib edukatsii pidlitkiv iz nyzkym rivnem emotsiinoho intelektu [Psychological counseling and psychotraining as an effective way to educate adolescents with low emotional intelligence]*. Humanitarnyi forum [in Ukrainian].

